

Tredje roten, tomt 71

Kvarteret Bokhållaren

Åttonde roten 1637–57

Tredje roten 1657–70

Kyrkogatans norra sida mellan Östra
Hamnen och Korsgatan
Kyrkogatan 42

Olof besökare 1651: 2

Frantz Kock 1670–81 2 tomter

Frantz Kock tycks inte själv ha varit bosatt här utan på den gård 4.26 vid Drottninggatan, som han troligen övertog genom giftermålet 1655 med Margareta Olofsdotter, som bör ha varit arvinge efter den tidigare ägaren Olof Svensson. Enligt tyska tomtepenningar 1676 ägde Frantz Kock år 1676 två tomter på Kyrkogatan och 1 1/2 på Drottninggatan.

Enligt Maja Kjellin skulle gården 3.71 (Kyrkogatan 42) ha ärvts av sonen Frantz Kock ("nummer tre", döpt 8.2.1659, nöddöpt mycket svag). Den köptes 19.3.1706 gemensamt av

hattmakare Håkan Sahlberg

(med naborätt) och

svärdfejaren Samuel Veit

för 700 d smt. De lät den 2.4.1706 lagbjuda sal. Frantz Kocks hus och gård, som de köpt av Frantz Kocks arvingars ombudsmän *rådman Johan Beckman* och handelsman Magnus Pehrsson. Dagen efter köpet hade Samuel Veit förklarar att hattmakaren Håkan Sahlberg var lika delaktig i köpet. Detta klandrades av dåvarande ägaren av 4.26 *remsnidaren Hans Kraupner*, som hänvisade till att han tidigare under Frantz Kocks änkas livstid genom ett instrument den 25.10.1702 hade köpt en del av hennes baktomt och samtidigt erhållit förmånsrätt till lösen av denna omtvistade tomt. Han åberopade sig också på sin naborätt. Veit och Sahlberg hävdade, att Kraupner redan ägde tillräckligt många tomter för sitt behov. Angående Kraupners pretenderade nadržingsrätt ansåg Veit och Sahlberg denna vara "en ting, som han uthan lag, Landsens öviga Bruk och praxi, skall själv behaga pådikta, emedan de, som bredevid på bägge sidor boende äre, av själva ordet nabors egentliga bemärkelse, och icke den som bor bakefter gården, skall kunna pretendera någon naborätt" (RR sid. 175). Den ene köparen Mäster Håkan Hattmakare var enligt hattmakaren själv och Veit närmast "ex jure vicinitatis" berättigad till gårdens inbördande.

Enligt magistratens berättelse hade Frantz Kock redan den 27.6.1688 hypoticerat gården till *överstelöjtnant Törnfeldts antecessor matrimonii herr överste Sinclair*. Magistraten hävdade, att Frantz Kocks änka inte hade rätt att förfoga över mer än hälften i gården "särdeles som hon ej hade tillstånd av någon av dess barn och mågar till den andra delen av gården". Den ansåg också, att Hans Kraupner icke var "widerboende utan till en allmän gata boendes emedan dess baktomter ingen sådan pretenderad rättighet och förmån med sig hade". Sahlberg däremot "widerbodde förmälte gård på västra sidan", vilket föranledde magistraten att ogilla Hans Kraupners klander av Veits och Sahlbergs köp.

Veit övertog gården helt och hållet, varför gården i realiteten tycks ha köpts för svärdfejaren Samuel Veits räkning. Sahlberg förefaller att ha deltagit i köpet för att hjälpa Veit med sin naborätt.

Samuel Veit, som fått burskap 11.2.1704, lånade den 25.6.1706 200 d smt av hospitalet och pantsatte sin gård och grund på Kyrkogatan intill Håkan Sahlberg på västra sidan och intill Johan Ruth på östra sidan. Han gifte sig 26.12.1703 med Elisabeth Halbmeijer, född 1685, begr. 15.10.1725, dotter till *sadelmakaren Hans Jacob Halbmeijer*, död 1719 och *Sofia Renners*, död 1694.

1717 betalade Samuel Veit för tobak: hans hustru Elisabeth, gesäll *Aron Holm* och piga *Margareta Svensdotter omtalas*. Samuel Veit avled i maj 1719 (begravd 4 juni). Grannen i öster sades i bouppteckningen 21.11.1721 vara Johan Ruths änka. Behållningen var 710 d smt. Änkan Elisabeth Halbmeijer (född 1685, död 1725) gifte om sig 13.12.1721 med

svärdfejare Hindrich Drachman,

född i Lübeck 1689, död i Göteborg 1774 (begr. 9 jan). Gården sades vid bouppteckningen efter Elisabeth Halbmeijer, som avled i barnsäng, vara ett nybyggt tre våningar högt trähus mellan handelsman Erik Nissens (1722 av Ruths änka Emerentia köpta) akterhus (3.72v) i öster och mässter Håkan Sahlbergs i väster. Henrik Drachman gifte den 3.5.1725 om sig med Johanna Juliana Kaldiniger, döpt 26.6.1701, dotter av *kirurgen och artilleriet Johan Henrik Kaldiniger*, född 1663, död 1716, och *Vibeka Gertner*, född 1672, död 1711.

Som gesäller hos Hindrich Drachman omtalas på 1730-talet *Hans Jacob Feit (Veit?)* och *Anders Torstensson* och 1741 *David Swedler*. En läregosse var 1734 *Cornelius Lind*. 1753 omtalas gesällen *Johan Gustaf Klarstedt* och *läregossen Gabriel Ross*. Det bör vara Hindrich Drachmans egen son *Johan H. Drachman* som var gesäll 1759 tillsammans med *Joh. Lind*.

Henrik Drachman var ägare ännu vid sin död 1774.

Avlidne svärdfejaren Drachmans omyndiga dotter *Elisabeth M. Drachman* och hennes tillförordnade laga förmyndare och målsman *grosshandlaren Laurent Petersen* sålde gården för 1 488 rdr 10 skill specie den 9.4.1784 till

Skräddaren Hans Södergren,

som den 4.10.1784 första gången uppbjuda ”ett i stadens andra kvarter vid Kyrkogatan (emellan grosshandlaren Samuel Schutz bakgård och handelsman Martin Liedzens å västra sidan varande hus och gård beläget hus och gård”.

1786–90 tycks äganderätten till gården vara delad. Södergren ägde $\frac{2}{3}$ av gården (se också 3.62). Han bodde på landet och hyrde 1787 ut till *handelsman Martin Littzen (Liedzen)*, *handelsmannen*

Johan Gerhard von Öltken och

skräddaren Benedictus (el. Bengt) P. Bergström.

Den senare ägde de två tredjedelarna 1795 men hade 1800 delat med sig en tredjedel till *mademoiselle Catharina Barkenbom* (uppbud av $\frac{2}{4}$ 3.71 den 8.5.1797) som 1802 hade överlåtit hälften av sin del till Martin Liedzen.

Resten, en tredjedel, ägdes av 1687 av

bleckslagare Nat. Ditzinger

(eller hans kreditorer) och 1795–1801 av körsnären Johan Lange, vars del 1802 ägdes av körsnären Carl W Littman.

1807 då det talas om ödetomter ägde Catharina Barkenbom, skraddaren Bengt Bergström och körsnären C W Littman varsin tredjedel.